

к. е. н., Каричковський В. Д. СУЧАСНИЙ СТАН ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Рубрика: Соціум. Наука. Культура, Економіка

к. е. н., Каричковський Василь Дмитрович

доцент кафедри менеджменту організацій

Уманський національний університет садівництва

СУЧАСНИЙ СТАН ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Садівництво є споконвічною сільськогосподарською галуззю України. Різні джерела вказують, що на території сучасної України вирощували плодові культури ще з античних часів. Розвитку садівництва сприяли кліматичні умови та культура харчування місцевого населення, раціон якого складався переважно з продуктів рослинного походження.

З 2001 по 2010 роки площа плодоносних плодкових та ягідних насаджень скоротилась до 255,9 тис. га, або на 29,5 %. Таке скорочення відбулось за рахунок істотного зменшення площ насаджень у сільськогосподарських підприємствах з 227,2 тис. га у 2001 році до 94,8 тис. га у 2010 році. В той же час, площа насаджень в господарствах населення за вказаний період зросла на 25,1 тис. га, або ж на 18,5%. Наслідком вказаних явищ стало зростання питомої ваги площ плодкових насаджень господарств населення на 25,5 п. %. Станом на 2010 рік ці площі складають 2/3 плодкових і ягідних насаджень України таблиця 1.

1. Динаміка площ плодоносних насаджень в Україні за 2001-2010 рр., тис. га

Роки	Всі категорії господарств	В тому числі			
		сільськогосподарські підприємства	у % до всіх господарств	категорій господарства населення	у % до всіх категорій господарств
2001	363	227,2	62,6	135,8	37,4
2002	332,2	195,2	58,8	137,1	41,3
2003	303,2	165,8	54,7	137,4	45,3
2004	281,4	141,9	50,4	139,5	49,6
2005	265,5	124,8	47	140,6	53
2006	247,9	107,5	43,4	140,4	56,6
2007	238,1	95,7	40,2	142,4	59,8
2008	233,4	87,3	37,4	146,1	62,6
2009	228,8	81,1	35,4	147,7	64,6
2010	255,9	94,8	37,1	160,9	62,9

Провівши регресійний аналіз динаміки площ плодкових і ягідних насаджень в Україні отримуємо їх щорічне скорочення на 13,2 тис. га для всіх категорій господарств. Вказану динаміку формувало скорочення площ садів в сільськогосподарських підприємствах на 15,4 тис. га за рік при одночасному щорічному зростанні площ плодкових насаджень в господарствах населення на 2,13 тис. га.

Незважаючи на те, що скорочення площ садових насаджень почалося в Українській РСР ще з другої половини 60-х років, найвищого рівня виробництва плодів і ягід вдалось досягти у 1981-1985 роках, коли виробляли до 3,2 млн. т плодів та ягід у всіх категоріях господарств, в т.ч. 1,38 млн. т у сільськогосподарських підприємствах. Починаючи з 90-х років валові збори плодів і ягід знижуються як в цілому по Україні, так і в сільськогосподарських підприємствах зокрема.

За період з 1990 по 2010 роки відмічаються істотні коливання валового збору. Так, в певні роки його значення перевищувало 2 млн. т, в окремі - менше одного мільйона. З метою дослідження впливу урожайності на валовий збір плодівих і ягідних культур нами було застосовано кореляційний аналіз. При цьому динамічні ряди, які характеризують вказані показники, були поділені на два періоди: 1990-1997 та 1998-2010 рр.. Такий поділ зумовлений тим, що було змінено методичні підходи до визначення площі насаджень у 1998 році [1]. За результатами аналізу вплив фактору урожайності на валовий збір знаходився на рівні 98,8 та 74,9 %, відповідно до визначених періодів.

Основним завданням галузі садівництва є наповнення внутрішнього ринку високоякісною та доступною плодово-ягідною продукцією широкого асортименту. Згідно з медичними нормами передбачено середньодобове споживання фруктів та ягід (у свіжому та консервованому виді) з розрахунку 220 г на людину (80 кг на рік), при чому половина потреби повинна припадати на яблука) [2]. За роки незалежності спостерігається недостатнє забезпечення населення України продукцією садівництва, при чому в 1999 році рівень забезпечення знизився до 19,2 %. Загалом, показник забезпеченості варіював в межах від 19,2 до 70 %. Розрахувавши параметри квадратичного рівняння регресії можна зробити висновок, що динаміка забезпечення характеризувалась скороченням до 2002 року, а вже починаючи з 2003 року відмічається тенденція до зростання цього показника. Проте в даний час він все ще залишається на надзвичайно низькому рівні, причому в 2009 році складав лише 43,5%, а в 2010 році - 47,5%.

Отже, галузь садівництва має значні резерви для нарощування обсягів виробництва продукції шляхом збільшення площі насаджень та застосування інтенсивних технологій, що дасть змогу поліпшити урожайність насаджень та загалом підвищити економічну ефективність досліджуваної нами галузі.

Література:

1. Шестопаль О.М. Сади і ягідники України. Скільки їх? Побіжний огляд даних перепису багаторічних насаджень у 1998 році //Сад, виноград і вино України. 1999. - №7-9. - С.10-13.
2. Режим доступу: <http://www.vseki.ru/normy-potreblenija-produktov.htm>